ބަސްގެ ދުވޫ އަހުރުވުން

- އަލިބާސިން ސަރީފު -

އެކުވެން ދަރުބާރު ކަމަށް ނަގަފައިވާ
ބަސްބަހަކީ ދިވެހި އަޅުގަނޑުމެން ... ބަސް
އަޅުގަނޑުމެންގެ ...

...

އެޖިވާއި ހުރުމާ، މިހަކަން ބުނުވުން ބަހެއް
އެންމެން ބޭނުން ކުރަމުންގޮސް އެންމެންގެ
ދުލުގައި އެކި އާއްމުވުމާއި ހުރުމުން. ކޮންމެ
ގޮތަކުން ނަމައިސަރަފުސް އެންމެންގެ ދުލުގައި
އެބަސް އެކި ހަރުފު އާއްމުވުން ސިފައިގެ
ވާނެއެވެ. އެހެނީ ބަހަކީ އާއްމުކުރެވޭ އެއްޗެކެވެ.
ހާއްސަނުވާ ބަހުގައި، ބަސް އެއްލެވިފައި ހުރުން
ގޮތުން ވިސްނަޔަ ނެއްނޫން. އަހަރެން ހަދަ ޗަރުގަނޑު
ގަވާއިދު ހުރުމަވެ. މިގޮތަކު ގަވާއިދު ހުރުމުގައި
ވެސް ، ކޮޅިޔަސް ބަހުގެ ލިޔުމުން އަސްނަ
ގޮތަކަށް ބަދަލުވެ ނުގެނެވޭނެއެވެ. އެގޮތަ
ބަސްބަސް ފަހި ގަވާއިދު ނުހިނގާ ބަސް
ބަސް ކަމުގައެވެ. މިސާލަކަށް "އިޔިނުން،
އިޔިނުދެއް، އިޔިން، އިޔިނުނު، އިޔިނުނު،
އިޔިނުދު!" މިބަސް ތަރުތީބު ކަމަކަށް ހަދާ
ދެން "އިޔިނުދަކައިވި" މިގޮތަށް ބޭނުން
ކުރެވޭނެ ނުވެއެވެ. ބޭނުން ކުރެވޭ ހުރިނަމަ
"ބައިނުދަކައިވި" މިގޮތަށެވެ.

އަދި އަދަދަށް ބަސް ހުރުމަކީ އަކަތަށް
ވެސް އަދި ކުދިޗި އަކަތަފުސް އެންނާނަ
ކަމެއް ނުވެއެވެ. ތަރުޖަމާން "ޗިލްސްފާނު،
ޗިލްއަރަ "އަޅުކަނު" މިގޮތައިން ބަސްބަސް
ހުރުމަކީ އެނިގެން ބައެއްގެ ނުހުރެވެ. ކުރީމް-
ސްކުރު ހުރިދަކައި ހުރި ބަސްބަސް އެއްކަނިގޮތް
އެގޮ ވާހަކަދައިން ބަހެއް ބޭނުންކުރުމަކީ ކުރިވި
ދަނި ކުރެވެ. "ބައިވަރުނު"، "ވައިދިޔަވުން
މިގޮތަ ބަސްބަސް މިއާތު ބޭނުން ކުރެވެއެވެ.

ބޭނުމަކަށް އަދިހަކަ އަދިކަށް އައިކަނުތަކަން
އެއަދަކަ ހަމައަށް މިހިރަ ކުރިއަށްވަރުކަމަށް،
އެއަށް ހިނގާ ބޭނުން ކުރެވޭ ބަހެއް ބަހަކަށް
ވަނީ ކުރެވޭ ދިއުމަކަ ބަސްތަކުގެ ބަދަލު ބަސް
ވެސް ކުރެވެއެވެ. ބޭނުން ކުރެވޭނެ ވަރަށް ގިނައިން
"ބަދަލު ކުރިޔަ"، "ވަރަށް ކުރިޔަ"، "ހިސާބަރު"
"އެދިވެހިބަސް" މިދެބަސް ގޮތުގައި ހުރިގޮތަ
ބަސްބަސް ހަދާ ކިޔާލަން ކުރިއަށް އަދި ބަލާ.
"ބޭނުން" ، "އިސްލާމު" ، "ހުދާ ހަމަ"
(ވަރަކަށް ކުރިވާ) މިއީ މިވަރުގެ ފެތޭތައް
އެތެރެއަށް ބަސްބަހަށް. މިގޮތަށް
އެތެރެ ބަސްބަސް ވަޔަބަހުރާ ގޮތުން
ބަސްވެރިޔަކަށް ދިއުމުގެ ގޮތުގައި ގޮތަށް
އާއްމުވުމުގެ ދެތަކަތަކައި އެބަސް އެކި ހުރިގޮތުން
ނުވެ. ބަހެއް އާއްމުވެއް ފާހަގަކުރެވޭ ބަސްތައް
ގޮތްގަނޑަކަށް ތަރުތީބުން ބައިގެ ތަރުތީބު ހަދާ
ދިވެހި ބޭނުން ކުރެވުނުވެސް ނުވެ. އަހަރެމެން
އެތެރެއަށްވެސް ނުވެގެން، އެތެރެކަމަށް
އެހެން މިވާގޮތުން ނުވެސް ބޭނުންވެއެވެ. އަހަރެން
ގަވާއިދު ދީގެން އިނގިރޭސި ދިވެހިބަސްނުވެއެވެ.

އެކި ގޮތުގެ ބަސްބަސް އެތެރެ ދިވެހިބަހަށް
ދެވޭތޯ ހަދާނުދީގެން ބަސްބަހަކަށް، ބޭނުން
ބަސްބަސް ، ބައްސު ލިބިގެންދަކައި ބޭނުން
ކުރުމުން ފެންނަނީ ، އެގޮތަކަށް އެތެރެ ބައްސު
ވުމައި ނުވާނެ އަދިވެ. ދިވެހިބަހުގެ އިސްލާމުން
ހަމަގޮތަ ގޮތުގެ އިސްލާމީ ދިވެހިބަހުގެ ބޭނުން
ބޭނުން ކުރެވުމާ ބަސްބަސް ދިވެހިބަހުގައި

އެހެން ބޭނުންކުރާނީ އެކަކިގެންކާ ބަހެއް ނުވޭ
ނުވަ ، އެމީހުންގެ އަކްސަރު ކަމުގައިވާ އަރަބި
ބަހުން ބޭނުންކުރަނީ ތާރީޚު މުހިންމުވެއެވެ. އެގޮ
ތުގެ ދާރާ ގާނޫނީ ޢަރަބިބަހުގެ ކަމުގައި ކަމެވެ
ވާއިރުވެ. ފިޤުހު ، ނަޙްވު ، ތަފްސީރު ، ފަރާއިޟު،
މަންޠިޤު ، ރިޔާޟީ ، ނަޙްވު ، ނަޙްވުގެ
މިފަދަ ބަސްބަސް ލިޔުނުގަނޑަކީ ޢަރަބިބަސްނުވެ.

ދިވެހިބަހުގައި މިފަދަ ބަސްބަސް ވަދެފައިވާ
އަކުރުތަކުގެ ދިވެހި "ހށނރބޅކ" ގައި ނުވާ
ނުވަ ހަރުފުގެ ތަކެއް. މިފަދަ އަކުރުތައް ދިވެހި
އަކުރުތަކުގައި ނުހުންނަމަވެސް ، ތާނައިގައި
ހުރިހާ އިތުރު ފަދައިގާ ދިވެހި މަޢުނައަށް ތަކެތި،
ކިޔައިދެނީ ހަމަ ޢަރަބިފަދައިގާ އަކުރުތަކުގެ
ތަކެއް ދިވެހި އަކުރު ހަރުފުގެ ދިވެހި އަކުރުތަކަށް
ވެސް އިތުރުކޮށް ބަޔާން ކުރެވޭ. މިހުރިހާ،
ދިވެހި އަކުރުތަކުން ލިޔުއްވި ޢަރަބިބަހުގެ ކަމުގެ
ވެރި ހަރުފުތަކެއް ، އެއަކުރު ލިޔުއްވި ތާނައި
ދިވެހި "ހށނރބޅކ" ގައި ހަމަޖެއްސެވީ.
އަކުރުތަކާ ބަހާ މަޢުނަވީ ހަމަ ވަޙީއްން
ތާނައިގެ ދުވަސް އެއްކޮށް ނުހުންނެވެ.
ދިވެހިތަކުގައި ލިޔާ އަކުރުތައް ބަދަލު
ވަޒަންއަދިއްސާ ފަރާއިރެވެ. ސަރީން ދިވެހި
އަކުރު ވަރުން ތާނަ އަކުރުގެ ބަދަލުވެފައިވާ
ތާނަ އަކުރުތަކުގެ ވެސް އަރިތަފްސީލު ބަޔާން
ވަޒަންއަދިއްސާ ވައިފައިވާ.

މިހާރު ދިވެހިބަހުގައި އާންމު މަޝްހޫރު

ނުނުވޭ ، މިހާރު މަޝްހޫރުކަން ދިވެހިންގެ ދިވެހި
ނުހިނގާނުލާ ، ވެސް މިހާރު މަޝްހޫރުކަން އަކުރުތައް
ހަމަޖެއްސަވާ ކުރިން ލިޔުއްވި ފުރަތަމަ މަޢުލޫމާތު،
ދިވެހިބަސް މީހުންގެ ނިޒާމުނުން ލިޔާއި ލިޔާއި
މަޝްހޫރުކަން ، ލިޔާއި ލިޔާއިބަސް އެބަ ބާނާން
ކުރެވިއްޖެއެވެ. ދިރާސާކުރި ބަހުން މާއްދާގެ
އެއްކޮޅު ލިޔުމުގައި ، ޢަރަބިބަހުން އަބަދު
ލިޔުމަކީ ޢަރަބިބަހުގެ މަޝްހޫރު ދިރާސާކުރުން
ދިމާއެވެ. އަކުރު ހަމަ ތާނަކުރުން ބަބަލުގެ
އަކުރުގެ ކަމުގައިވާ ފިޔަވަ ޢަރަބި އަކުރުގެ
މަޝްހޫރު ފަސްކަން ، އެހެން ދިވެހިބަހުގެ ބަދު
ހުރިހާ ބަޔާނުކުރެވެ. އެއީވެސް ދިވެހިބަހުގެ
މަސައްކަތް ކަމަކަށް ވާހަކަ. ތަކެތި ތާނައިން ލިޔުމަށް
ގައިގޮތުން ލިޔާއިރު ޢަރަބިތަކުގެ ބަހާ ބަދަލު
ލިޔާން ޤާނޫނީވެ. ދިރާސާކުރި ބަސް ވިދާ-
ފަދަން މިއަކުރު ބަދަލުކުރެވޭ ދިރާސާކުރި
އަކުރު ލިޔާން ވަސްތަކަށް ، އެހެނެން
ހިނގާނަން އެދުރުން އަކުރު ލިޔުމުން އާއްމުގެ
ވާހަކައެވެ. އެހެނަކަށް ވަސް ލިޔާން ބަހާ
ބަސް ބަސް އިދިހަފުގެ ފަސް އަކުރުގެއެވެ.
ހަމަ ތާރީޚުން ބަހުގެ އަކުރުފަސް ލިޔާން
ފަސް އަކުރުހަރުފުން ހުރިހާއެވެ.[1]

ވަހަކަތައް އިސް އުފެދި ޖެވާހިރު
ބަހުގެ އަކުރު ލިޔާން ދިވެހިބަސްހުރި ތަކެއް ބަދަލުން
ث خ ص ض ط ظ غ ق ފަދަ އަކުރު
ވަކިކަމުން ލިޔާންނުހުރެ ، އަދި ހަމަ ތާނައަން
ވެސް ބަހަށް ލިޔާންނުހުރެ، خ ހާއަކުން،

ص ޞާދުން، ظ ޡާދުން، ع ޢައިނުން ވަޑުން
ދެއެވެ.

ޙިމާޔަތުގައި ބަރަކާތުން
ބޭނުން ލުތުފާ ބަސްބަސް ނާރެޖި ދިސްކާމް
ޖީއްސަތުން އަނގަނޑަށް އެގޮތަށް ޙިމާޔަތުގެ
ނަމެވެ. ދިރުމަސް އަނގަނޑުން ޖިއްސަދުވަސްވަރު
ވެސް ބަރަކާތުގެ ހިތަކުން ވެއްޖެނަމަ،
ޙިމާވާ ކުރަނަގަ ބަރަކާތް އަނގަނޑަށްވެ.

ނުކުތާ! ނުކުތާ! ތާނަ ޙިރުފުގެ
ތަނަވައި ބަރަކާތު އަނގަނޑު ބަރަކާތުން އަވަހަށް
ވަޅަޙަޤު ޝަރަޙަކީ ނުކުތާ. ދިރިޔާގެ
ހުރިހައި ޝަރުޢީ މިދާނު ޝަރީޢަތަށް ތަކަށްފަހު،
ވަސްތަކާއި ތަރުތީބު އަނގަނޑަށް އެގޮތުން ނަމަވެ.
ޙިމާޔަތުގެ ވަކި އެވަނީ ދުނިޔޭގެ ޝަރީ
ތަރައްޤީވެއެވެ. އަޅުން ޙިމާޔާގެ ބަރަކާތުގައި
ޗަކިފޮށް ބޭނުން ޝަރުޢީ ދިޔައީއެވެ. އެހެނިހެން

ޗަކިފޮށްސި ނުއަގައި ދިރުމިޔައަށްޓަކާ، ބަރަކާތައްޓަކާ،
އަދި ޚުރުޖުން އަބަދުވެސް އެހެނިހެން ބަރަކާތުގެ
ހުރިހާ ސަބަބަށް ވާނެއެވެ. ދިރުންތަކާ ހުރިހާ
ތަނަކަށް ދުވަސްތަކުން ، ބަރަކާތް ނަމޫނާ ޚުރުޖުން
އަބަދު ހަމަޖެހުމުގެ ނަމަވެ ، އެއްނަގަނޑު
ވިއްޔާ ދިނުމެވެ. މިހާރުން ޖަމާޢަތް ޙިމާޔަތާ
ތަނަވައި ޢަބްދުރަޙްމާން ވަނަގަނޑަކީ ދަރަޖަ
ސާމާން ފުރިހަމަވެ.

އާޔަތް ދުވަހަކު ތަކުރާރުކޮށް ދެވަނަ ފަހަރު
ދިރުމިޔަ ބާރު ތިރިކުރަން ވަޑައިގަތީ ހުރިހާ
ބަރަކާތްތަކެއް ، "ޙަޤީޤަތް، ނުކުތާކަމާ
ޝަރަފުއްދީން، ވަރުދަރާ" މިއަދު ބަރަކާތްތައް
ކުރުވާހުށި ޙިމާޔާގެ ތަރުތީބުން ޙިމާޔަތް
ނަމަވެ. އެގޮތަށް ޙިތާބުން ފުރިހަމައިން،
"ތިޔާ ބަޔާން، ދަޢުވާއަށް، ޓީވީއަށް،
ޝަރަޙައްސާ" ފަދަ ދިރުމިޔަ ބާރު ތިރިކުރަން
ނަމޫނާ ހުރިހާ ބަރަކާތެވެ.